

Два підходи до модифікації відношення об'єкт – властивість у теорії інтенційних об'єктів

Анастасія Коваленко

Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України (Київ)

Проблема логічного значення повідомлень пропозиційних установок потребує такого підходу, який би дозволяв аналізувати висловлювання про інтенційні феномени і включав ті об'єкти, на які ці акти спрямовані. Логіко-семантичний аналіз цих висловлювань вимагає таку область інтерпретації, що містить всі інтенційні об'єкти, незалежно від способу їх існування.

А. Майнонґ розрізняв для інтенційних об'єктів: буття, що характеризується способом існування, та так-буття, що характеризується наявністю. Він підкреслював незалежність першого від другого. Деякі об'єкти не мають ні існування, ні наявності – це неможливі об'єкти, як круглий квадрат. Навіть такі об'єкти є припустимими згідно з принципом необмеженого вільного припущення: «Будь-яка думка чи відповідний вислів може бути припущений» [Jacquette 1996, с. 9].

Це веде до ствердження парадоксальних об'єктів: наприклад, припустимим є об'єкт, який відповідає сукупності якостей круглий, квадратний, існуючий – що є суперечним.

Інший парадокс стосується об'єкту, що втілює одну-єдину властивість А: крім неї він мусить мати ще й властивість «мати одну-єдину властивість», відтак, цей об'єкт має дві властивості.

Схожим є парадокс У. Рапапорта: самоспіввідносні об'єкти – це ті, що втілюють ті самі властивості, які містять, всі інші – несамоспіввідносні. Несамоспіввідносний об'єкт є суперечним: він втілює самопіввідносність тільки, якщо не втілює її [Jacquette 1996, с. 12].

Для подолання цих парадоксів уточнюють спосіб відношення об'єкта та властивостей. А. Майнонґ запропонував розрізняти два типи властивостей – формувальні та неформувальні: перші формують сам об'єкт та складають його так-буття; другі є зовнішніми щодо об'єкту і характеризують його буття. Кожна властивість є або формувальною, або неформувальною. Принцип вільного припущення уточнюється: кожен об'єкт має обов'язково містити формувальні властивості.

Таким чином, формується відмінна від звичайної система предикації. Екстенціоналами предикатів, що виражають формувальні властивості, є просто множини об'єктів. Предикати неформувальних властивостей мають екстенціонали, що складаються з множини множин. Строге розмежування цих двох видів властивостей означає, що множини множин не є множинами, а є окремими видами сукупностей.

Цей підхід дозволяє вирішити парадокс з об'єктом, що має тільки одну властивість А: ця властивість розглядається як формувальна, а властивість «мати одну єдину властивість А» – неформувальна. Схожим чином уникається парадокс Рапапорта: властивість «бути самоспіввідносним» є неформувальною властивістю і не може складати об'єкт.

Найскладнішою для розглянутого підходу є проблема «існуючого круглого квадрату». Деякі дослідники припускають можливість «розбавленого» формувального дублікату властивості існування. Однак, цей підхід не вирішує цю проблему, адже її можна переформулювати у проблему «існуючого нерозбавленого круглого квадрату».

Інший підхід полягає у розрізненні двох способів зв'язку між об'єктом та властивістю: один вид (коли об'єкт є носієм властивості) – це втілення, а другий (коли об'єкт містить властивість у собі) – це кодування. Об'єкти, що кодують властивості є «абстрактними», на противагу «звичайним» об'єктам, що тільки втілюють властивості. Абстрактні об'єкти також можуть втілювати властивості. «Жоден об'єкт не має втілювати ті властивості, які кодує» [Zalta 1988, с. 17]. Для кожного стану властивостей є абстрактний об'єкт, що кодує їх. У кожній властивості є два способи предикації, кожному з яких відповідає екстенціонал: екстенціонал втілення та екстенціонал кодування.

Це дозволяє вирішити парадокс існуючого круглого квадрату: такий об'єкт кодує ці властивості. Так само уникається парадокс об'єкта, що має виключно одну властивість А: цю єдину властивість він кодує, а властивість «мати одну єдину властивість» – втілює.

Проблеми виникають з парадоксом Рапапорта. Для його подолання можна застосувати обмеження, що жоден об'єкт не може втілювати ті властивості, які кодує, відповідно, самоспіввідносними об'єкти бути не можуть. Проте, це обмеження не може стосуватися

заперечення. Тим паче, обмеження дозволяє визначити несамо-співвідносні об'єкти, і переформулювати парадокс щодо не-несамо-співвідносності несамо-співвідносного об'єкту.

Редукція одного з цих двох підходів до іншого є практично неможливою через різницю в їх моделях. Проте, кожному об'єкту одного підходу можна спробувати співставити об'єкт або декілька об'єктів іншого підходу, що тим чи іншим чином мають ті самі властивості.

Література:

1) Berto F. Existence as a Real Property: The Ontology of Meinongianism / Francesco Berto. – Springer, 2012. – 241 p.

2) Crane T. The Objects of Thought / Tim Crane. – Oxford: Oxford University Press, 2013. – 182 p.

3) Fine K. Critical review of Parsons' non-existent objects / Kit Fine. // Philosophical Studies. – 1984. – №45. – P. 95 – 142.

4) Jacqueline D. Meinongian Logic: The Semantics of Existence and Nonexistence / Dale Jacqueline. – New York: de Gruyter, 1996. – 297 p.

5) Linsky B. Ernst Mally's Anticipation of Encoding / Bernard Linsky // Journal for the History of Analytical Philosophy. – 2014. – 15p.

6) Zalta E. Intensional Logic and The Metaphysics of Intentionality / Edward Zalta. – Massachusetts: The MIT Press, 1988. – 257 p.

Трансцендентальне схоплення реальності: невербальне та поняттєве у Дхармачакра-пратана сутрі

Володимир Ковчак

Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів)

Дхармачакра-пратана сутра, перша записана усна проповідь Будди, вміщує згорнутий виклад вчення буддизму. Вона була виголошена у символічному місці поразки мудреців, де «високе існує поруч з ницим, безсмертне поруч зі смертним» [Якуц 2013, с. 154; Ринчендуб 1999, с. 136]. Будда виголошує цю проповідь у ста-